

Sid 2 **LEDAREN:** Jobb behövs. Jobbare behövs. Utmaningen är att förena behoven. Om människovärdet är en utgångspunkt känns regeringens omsorg rätt.

TORSDAG 1 SEPTEMBER. NR 35/2016

Hjälpledar-
kursen på
ditt CV

Sidan 4

Gemenskap
lindrar
smärtan

Sidan 6

Aldrig
tillbaka till
Österbotten

Sidan 12

Forntidsfyndar

Sidan 5

► **DENNA VECKA:** BILAGA TILL BORGÅ SVENSKA DOMKYRKOFÖRSAMLING

Var finns hemmet i spillrorna efter IS?

Mitt i förödelsen försöker återvändare bygga upp sina liv. Vi besöker landet våra beslutsfattare betraktar som tryggt. **Sidan 8**

Hennes gnista tändes i gravkammarens mörker

Sidan 2

Varje smula räknas

Sidan 7

Hans ord chockade åhörarna

Sidan 7

Trygghet ger vila i vardagen

Sidan 11

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Den svåra jobbekvationen

KP I DAGARNA är det budgetria. Visserligen har ramarna för finansminister Petteri Orpo manglats så pass väl igenom både förvaltning och press att hemligheterna är få. Den politiska diskussionen kvarstår. Orpo har valt att lägga fingret på den punkt där diskussionerna brukar bli häftigast – och där risken för ställningskrig är uppenbar – nämligen arbete. Legobitararna är de eviga: sysselsättningspolitik, understöd och bidrag, dagis, skatter, lönenivåer. I slutändan finns det alltid risk att någon drar orättfärdig nytta av att bitarna justeras. Ändå måste något göras, trots att allt känns beprövat och förkastat.

ETT KONKRET mål är att få upp sysselsättningsgraden i Finland till 72 procent. Det är just nu tre och en halv procentenhet dit. Nås målet stärkts också den offentliga ekonomin som en naturlig konsekvens.

Det märkliga är att Finland är något av klassens mysterium i jämförelse med de andra nordiska ekonomierna. Varför ligger ett stabilt samhälle med erkänt välutbildad arbetskraft och bra infrastrukturer under 70-procentsstrecket när grannarna seglar sex procentenhet högre eller mer? Hur lyckas Finland som en av världens konkurrenskraftigaste stater klara sig så dåligt? Inför slutspurtens publicerade nyligen tre ekonomer sitt PM kring den finländska paradoxen. Sixten Korkman, Bengt Holmström och Vesa Vihriälä drar slutsatsen att det finns ett omöjligt behov på kunnig arbetskraft, samtidigt som allt fler går arbetslösa. Det här är ett strukturellt fel, som kräver ett spektrum av åtgärder att få bukt med. Glappet ger konkret utslag till exempel i statistiken för huvudstadsregionen. Här växer utbudet av jobb hand i hand med arbetslöshetssiffrorna.

MEN STRUKTURELLA åtgärder som fungerar på papper svider och slår hårt på det personliga planet. Det finns åtgärder som de flesta borde kunna svälja. En är till exempel fokuseringen på vad som håller dem som just blivit arbetslösa. Här har vi något att lära av grannlandet Sverige. Just i det skedet när ens arbetsförmåga och kunskaper fortfarande är på topp är det skäl att sätta in kraftiga åtgärder för att se till att den arbetslösa snabbt kommer in igen, genom kontaktsamtal, uppföljning och kontinuerliga träffar med Arbetsförmedlingen. Åtgärderna finns nu till pappers, men i praktiken försvinner en nyarbetslös ofta ut i en tillvaro på villkorslöst arbetslöshetsunderstöd. I kombination med en relativt lång sådan blir effekten ödesdig. Motivationen sjunker, likaså tilliten till det egna värdet och kunnandet. Finland visar sig ha en sällsynt dålig kombination av svaga aktiverande åtgärder och höga passiverande riskfaktorer.

RETORIKEN i höst är åtminstone i öppningsskedet något annan i tonen än den talkouppmaning som slog snett senast. Det finns ett anslag av omsorg som är sympatiskt. Om regeringen på allvar tar sig an arbetslöshetsproblematiken som en helhet, där det också handlar om något så grundläggande som att ta hand om sina enskilda medborgare. Ja, då kan fokuseringen på sysselsättningsläget leda till något gott.

”Hur lyckas Finland klara sig så dåligt?”

PROFILEN: SARI DHIMA

”Ett rum som inte fungerar kan faktiskt hindra ett gudsmöte.”

Vi mår bra av att vara små

– Varför har de inte vågat placera altaret i mitten, undrar Sari Dhima när hon betraktar det runda rummet som utgör Kampens kapell. Enligt henne präglas den moderna finska kyrkoarkitekturen av en viss ängslighet.

TEXT OCH FOTO: LIISA MENDELIN

Sari Dhima rycker till när hon sätter sig vid ett bord i konstmuseet Kiasmas kafé. Den tjocka metalliska bordsytan är obehagligt kall att vila armarna på. – Den som har planerat det här har tänkt mera på att det ska se snyggt ut än på hur det ska kännas för oss som använder rummet.

Som teolog och inredningsarkitekt ser Sari Dhima lite andra saker i ett rum än vad de flesta andra gör.

– Oftast lägger folk märke endast till det som inte fungerar. I det här rummet skulle de flesta notera att det är mycket slammer och oljud på grund av de kala ytorna. Men få tänker på att rummet har ett bra flöde på grund av sin avlånga rektangulära form. För kafégästerna är det självklart hur de ska röra sig från kassan till salladsbuffén och till en sittplats.

Hennes blick för hur rum fungerar har tränats under en lång tid, inte minst när hon skrev sin doktorsavhandling i teologi om moderna finska kyrkor. – Ett rum fungerar bra om det inte behövs anvisningar och tjocka manualer för hur man ska röra sig där.

Rummets flöde ska vara självklart.

Skapar byggnadshistoria

När Sari Dhima var gymnasieelev i Åbo gjorde hon ett skolarbete om Åbo domkyrka. Hon fick följa med en grupp arkeologistuderande till gravkamrarna under golvet.

– Vi öppnade en lucka och steg ner. Det var mörkt under de låga valven och där fanns högar med ben.

– Då väcktes min nyfikenhet. Den speciella stämningen i gamla kyrkor gör att man blir del av en lång kedja genom historien när man stiger in i dem. Man kan stå på exakt samma ställe som någon annan har stått på för en väldigt lång tid sedan.

I dag är Sari Dhima själv med om att

skapa en bit byggnadshistoria. Hon leder projektet One Campus som innebär planerandet och byggandet av campuset Väre i Otnäs. Där ska Aalto-universitetets avdelningar för konst, design och arkitektur (ARTS) husa från och med hösten 2018.

– Senast ett sånt här projekt gjordes var när Ateneum byggdes 1887, för 131 år sedan.

Efter Ateneum och före Väre har ”Taiken” – den konstindustriella högskolan – haft sin undervisning i Arabia, i gamla industrilokaler som man försökt anpassa till konstundervisning. – Men nu bygger vi igen lokaler enkom för de konstindustriella ämnena.

Full koll på moderna kyrkor

Medan hon skrev sin doktorsavhandling reste Sari Dhima runt på somrarna till 65 moderna kyrkor i Finland, byggda mellan 1962 och 1999. Hon analyserade och fotograferade dem och kunde slutligen doktorera om altarets betydelse i moderna finska kyrkor.

– En trend har varit att man lyft ut altaret lite mer än en meter från väggen, så att prästen ska kunna stå mellan altaret och väggen, vänd mot församlingen. Den principen kallas versus populum, mot folket.

Den goda föresatsen med versus populum var att förbättra kommunikationen mellan präst och församling, att de skulle ha mera ögonkontakt.

– Men egentligen har det lett till fler hinder i vägen mellan präst och församling. Nu är det inte bara ett altarskrank som står mellan de två parterna – utan också ett stort och ofta klumpigt altarbord.

Brist på mod

En annan sak som Sari Dhima märkt i de moderna kyrkorna är en ängslighet.

– Man har inte alltid vågat gå hela vägen med inredningen. Trots att arkitekturen i övrigt är nytänkande kan man i inredningen ändå klamra sig fast vid väldigt många traditioner. Men man måste inte klämma in alla kyrkgrejer i en ny kyrka.

Som exempel på ängsligheten ger hon de runda kyrkorna Kampens kapell och Tempelplatsens kyrka.

– Här fanns bra chanser att göra något helt annorlunda. Den yttre arkitekturen är rund, men av någon anledning har man i inredningen ändå upprepat de dubbla bänkraderna från de avlånga medeltida katedralerna. Har man en gång byggt en rund kyrka kunde ju även innanmätet bygga på cirkelformen. Varför inte rikta flödet mot ett altare i mitten?

Kritiker kan undra vad det är för idé att forska i kyrkorummet. Vad spelar det för roll hur rummet ser ut, det är ju gudsmötet som är viktigt?

– Det handlar inte om att göra rummet till en avgud, utan om att rummet ska tjäna gudstjänsten. Ett rum som inte fungerar kan faktiskt hindra gudsmötet.

Kyrkorummet kan liknas vid nattvardbrödet, som har en synlig materiell del och en osynlig gudomlig del.

– Utan brödet är det osynliga ännu mera osynligt. Utan ett bra kyrkorum blir det svårare att få grepp om den osynliga gudomliga verkligheten.

Men Sari Dhima har full förståelse för att rummet inte påverkar alla människor på samma sätt.

– De här sakerna kan kännas väldigt ytliga för dem som inte påverkas av sin omgivning.

Hjärtat dras till stora rum

Entrén till Kiasma är hög och ljus. Det tycker Sari Dhima om.

– Jag tror att alla människor har en spirituell sida. Har man inte en tro så tillfredsställer man den sidan på annat sätt. Jag vet många agnostiker och ateister som gärna söker sig till kyrkoliknande byggnader, som museer och bibliotek. Det är något i människan som mår bra av den här typen av rum.

Kanske det handlar om att känna sig liten för en stund, buren av något större.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Liisa Mendelin
tfn 040 831 6322

Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788

Johan Sandberg
(Österbotten)

tfn 040 831 3599

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836

Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab

Bank: Danske Bank

IBAN: FI34 80001301 158540

BIC: DABAFIHH

Paradbild: Johan Sandberg

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**.

Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ Moms 24%

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.

För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ENLIGT SARI DHIMA har människans behov av "spirituella rum". Om inte kyrkan fyller det behovet kanske ett museum gör det. På bilden konstmuseet Kiasma i Helsingfors.

SARI DHIMA

ÄR FORSKARDOKTOR VID AALTO-UNIVERSITETET, TEOLOGIE DOKTOR OCH MAGISTER I INREDNINGS-ARKITEKTUR. LEDER SKAPANDET AV ETT NYTT UNIVERSITETSCAMPUS. UNDERVISAR I KYRKO-KONST OCH - ARKITEKTUR. "JAG HAR EN NATURLIG ORGANISATIONSFÖRMÅGA."

44 ÅR. BOR PÅ TUMIS MED SIN DOTTER.

SPRINGER, LÄSER OCH MÅLAR.

Oklart hur herdevalet ska lösas

PETRUS. Monika Heikel-Nyberg kan ännu inte svara på hur hon kommer att gå vidare i den situation som uppstod när Helsingfors förvaltningsdomstol konstaterade att hon diskriminerats i kyrkoherdevalet i Petrus församling.

– Det här kommer att ta tid och jag har i det här skedet inga kommentarer, säger Heikel-Nyberg

när Kyrkpressen ringer upp henne.

Inte heller vice ordföranden för församlingsrådet i Petrus församling, **Caroline Sandström**, har någon information att ge.

– Ärendet ligger hos juristerna, säger Sandström. Församlingsrådet valde tidigare att inte överklaga Helsingfors förvaltningsdomstols beslut.

Åbo går till herdeval i vår

ÅBO. I dag, den första september, tillträder **Mia Bäck** som tf kyrkoherde i Åbo svenska församling.

– Det känns nog väldigt spännande. Jag tycker att det ska bli roligt, och lite nervöst är det ju förstås, säger Bäck till YLE Åboland.

Hon efterträder **Björn Öhman** som blir tjänstledig men fortsätter deltid som församlingsspastor. Troligen

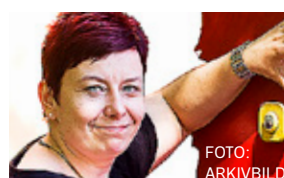

FOTO: ARKIVBILD

väljs en ny kyrkoherde i Åbo svenska under våren 2017.

Mia Bäck säger till YLE att hon inte ännu fattat något beslut om att ställa upp i kyrkoherdevalet.

Berg ny prästassessor

DOMKAPITLET. Kyrkoherden i Korsholm, **Berndt Berg**, har valts till ny prästassessor i domkapitlet för en ny treårsperiod. Valet gjordes förra veckan av prästerna i Borgå stift.

Enligt det preliminära resultatet fick Berg 80 röster, **Anders Lindström 44**, **Stina Lindgård 37** och **Monica Heikel-Nyberg 28** röster. Domkapitlet fastställde

resultatet i måndags.

Berg efterträder **Björn Öhman**. Valbara är präster som avlagt högre pastoralexamen och har ordinarie församlingstjänst.

FOTO: ARKIVBILD/
JOHAN SANDBERG

Studiepoäng för frivillighet

KOMPETENS. Den som gått en utbildning för frivilliga inom scouterna kan nu få ett detaljerat intyg över sin kompetens. Det här kunde också vara möjligt i församlingarnas hjälpledarskolning.

TEXT OCH FOTO: LIISA MENDELIN

Vid en anställningsintervju kan en arbetsgivare ha svårt att förstå vad det innebär att en person har "scouting" på sitt CV. Men tack vare att Svenska folkskolornas vänner (SFV) har gjort en så kallad validering av Finlands Svenska Scouters utbildningar kan den arbetsökande scouten numera påvisa att "scoutledare" faktiskt kan betyda erfarenhet av budgetering, evenemangsplanering och handledning av yngre personer.

Systemet innebär också att en scout numera kan få studiepoäng för sin scoututbildning.

Nytta i arbetslivet

Anni Dahlén är politices magister från Åbo Akademi och scout. I hennes examen från ÅA ingick inte kurser i ledarskap.

– Därför har det varit en bra komplettering för mig att gå en scoutledarutbildning. Det har varit till stor nytta i arbetslivet.

Med hjälp av verktyget Open Badge kan nu Anni Dahlén – och alla andra som gått en utbildning för Finlands svenska scouter – tydliggöra vilken kompetens de har. Open Badge är ett digitalt märke som kan kopplas till ens CV och användas internationellt. Det här är det konkreta verktyget som SFV och scouterna valt att använda för att dokumentera de frivilligas kompetenser.

Något för församlingar?

Scouterna är först ut i SFV:s valideringsarbete, men tanken är att få med också andra organisationer som utbildar frivilliga.

– Församlingarna kunde vara bra samarbetspartner, säger **Sebastian Gripenberg**, ombud på Svenska folkskolornas vänner.

Varför ska församlingarna ta sig an detta?

– För att fundera på kvaliteten i till exempel hjälpledarskolningen och se på den ur deltagarens synvinkel. Jag tror det är värdefullt för ungdomarna att de får något som synliggör vad de lärt sig. Det är också i församlingens intresse att de som är aktiva får något konkret i handen.

Handlar det alltså om att få ett mera detaljerat intyg efter avslutad utbildning?

– Ja, men det är den externa parten SFV som utfärdar intyget. Vi på SFV har en bred syn på vad kursverksamhet innebär och det är lätt för oss att jämföra enskilda utbildningar. Vi är en extern garant för att de kompetenser som finns på intyget faktiskt stämmer.

SEBASTIAN GRIPENBERG, ombud på SFV, hoppas att validering ska förbättra ungas chanser att få jobb. Scouterna Liam Aminoff, Anni Dahlén och Malin Lindholm (sittande) har nu fått en kvalitetsstämpel på de kompetenser som de fått inom scoutverksamheten.

"En validering kan vara en fördel med tanke på väldigt ambitiösa ungdomar, som kanske väljer bort hjälpledarutbildningen för att de inte ser att de har tid att satsa på sin tro."

Patric Sjölander

Hur mycket extra jobb blir det för en församling att få till exempel sin hjälpledarutbildning validerad?

– Inte speciellt mycket. I början måste vi gå genom allt material som ingår i utbildningen och reda ut vad det innebär att vara hjälpledare, hur de utbildas, vilka krav som ställs på dem. Vad är tidsåtgången, vad lär man sig. Men när valideringen väl är gjord blir det inget extra jobb för församlingen. Det är gratis för föreningar och organisationer att få sin utbildning validerad av oss.

Församling positivt avvaktande

I Närpes församling är hjälpledarutbildningen standardiserad till 40 timmar.

– En del av våra ungdomar har kunnat räkna vissa moment av utbildningen som en del av en kurs på folkhögskola eller gymnasium, säger ungdomsarbetsledare **Patric Sjölander**.

Han försöker se vilka olika gåvor ungdomarna har i stället för att köra in alla i samma spår.

– En del är bättre på att leda, andra är bättre på att ha ansvaret för kajakerna. Jag har svårt att se hur man kun-

de göra en validering av just vår utbildning som är så individanpassad. Kyrkan ska vara öppen också för dem som inte kan samla på formella kompetenser.

– En validering kan ändå vara en fördel med tanke på väldigt ambitiösa ungdomar, som kanske väljer bort hjälpledarutbildningen för att de inte ser att de har tid att satsa på sin tro. Om vår utbildning kan ge dem något att sätta på sitt CV så är det ju ett bra sätt att få dem med i verksamheten. Jag är positivt avvaktande till en validering.

BISKOPSMÖTET ÄKTENSKAPET

Biskoparna tog ställning

Biskopsmötet höll sin första höstsession denna vecka i Joensuu. På agendan fanns bland annat biskopsmötets redogörelse om kyrkans äktenskapsundervisning. Mer om biskoparnas ställningstagande kan du läsa på kyrkpressen.fi.

En arbetsgrupp bestående av biskoparna **Björn Vikström**, **Jari Jolkkonen** och biskopsmötets generalsekreterare **Jyri Komulainen** har förberett redogörelsen, som ska klargöra prästernas skyldigheter när den nya äktenskapslagen träder i kraft nästa år.

ÅLAND HERDE

"Nu ska jag vara tyst i ett år. Jag behöver det verkligen."

Juanita Fagerholm-Urch gick i pension efter över 20 år som kyrkoherde på Sundvårdö. Tidningen Åland bevakade hennes avskedsgudstjänst.

USA NEW MEXICO

Protester mot dödsstraff

De katolska biskoparna i den amerikanska delstaten New Mexico har i ett offentligt uttalande motsatt sig den republikanska guvernören **Susana Martinez** planer på att återinföra dödsstraffet i delsta-

ten. Det skriver tidskriften Signum.

Delstatskongressen upphävde 2009 dödsstraffet, och biskoparna uppmanar nu delstaten att avvisa förslaget på ett återinförande.

Det var i mitten av augusti, efter en dödsskjutning av en polis, som gu-

vernör Martínez sade att hon vill försöka få dödsstraffet återinfört under nästa års session med delstatens lagstiftande församling.

"Med en röst vill vi än en gång upprepa kyrkans lära att livet är heligt", skriver biskoparna.

KRISTIN ILVES leder utgrävningen av festhallen som är daterad till perioden 550–1.500 efter Kristus. Knappt ett stenkast bort ligger Saltviks kyrka.

Från järnålders festhall till kyrka

UTGRÄVNING. Maktcentrum från yngre järnåldern var en fertil grogrund för kristendomen och därför dignar många församligsmarker av forntida fynd. Bakom Saltviks kyrka gräver man fram både historia och rituella maktlager.

TEXT OCH FOTO: HEIDI HENDERSSON

Ett stenkast från Saltviks kyrka på Åland är ett gäng arkeologer och fynd-drivna volontärer i färd med att damma av den järntida festhallen som upptäcktes via ett flygfoto 2014.

– Jag har jobbat ganska länge, så jag visste hur de skulle se ut, säger ledande arkeolog Kristin Ilves och pekar på ett mörkt kvadratisk område som avbildar sig på den lilla kartan vid informationsskylten.

Här i den mörka kvadraten om drygt 1000 kvadratmeter har arbetet med att gräva fram lager på lager av historia hållit på sedan början av juli. Och det har varit ett fyndrikt företag.

– Flera av fynden är speciella och varierande. Mycket exklusiva föremål och flera

stycken täckta av guld. Olika sorter av järnålderskeramik och pärlor.

Till Kristin Ilves stora förvåning och glädje har de även putsat fram bitar av förhistoriska glasbägare.

– Glas var en riktig lyxvara. Bara de riktigt rika och de med mest makt kunde imponera med sådana föremål. Vi snackar om absoluta toppen av samhällsskiktet.

Platsen med rester efter festhallen är daterad till perioden 550–1500 efter Kristus och har varit en del av en storgård.

– Det var mycket folk som bodde tillsammans, både slavar och fria.

Rituell kontinuitet

Att den fyndrika och historiskt intressanta platsen råkar

ligga 50 meter bakom kyrkan är ingen slump, konstaterar Ilves.

– Klart man bygger kyrkor på platser som är betydelsefulla.

Ett knappt stenkast bort ligger ett av Ålands största gravfält från yngre järnåldern och liknande samband mellan järntida gravfält och kyrkor finns också på andra platser på Åland.

På Åland ser man en väldigt fin rituell och maktrelaterad kontinuitet. Under yngre järnåldern var det flera religioner som fungerade parallellt, då skedde mycket av det rituella bland annat i festhallen. När kristendomen sakta tog över så flyttade den rituella traditionen till kyrkorna.

Hon tror inte att hallen och kyrkan existerade under samma tid, men att det finns en kontinuitet mellan hallen och kyrkan.

– Jag tror att hövdingen lät donera marken till kyrkobygget.

Social och religiös ledare

Rituell kontinuitet är däre-

mot inget som är unikt för Åland.

– Att kyrkan ligger bredvid hallen ser man i hela Skandinavien, säger professor i arkeologi Frands Herschend som är på plats vid utgrävningen.

Hövdingen var på sin tid inte bara den sociala, utan också den religiösa ledaren konstaterar han.

– Det är inte konstigt att den första organiserade kristendomen här organiserade sig runt de stora gårdarna.

Och hövdingarna var inte sena att hoppa på taget.

– De ville inte förlora den religiösa makten, så de blev kristna.

Kristin Ilves räknar med att vara klar med årets utgrävningar, som finansieras av Ålands Ömsesidiga försäkringsbolag, inom augusti. Men för den skull behöver det inte vara slut med fynden och de historiskt intressanta festhallarna.

– I nuläget vet vi inte om det här är den enda platsen på Åland eller om det har funnits flera.

I dag är böndag för skapelsen

MILJÖ. Den internationella böndagen för skapelsen har inte riktigt slagit igång i Finland.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Den 1 september är det världsböndagen för skapelsen, en slags världsspännande förbönsdag för klimatet. Bland annat påven har uppmärksammat dagen som däremot inte vunnit någon stor genklang i Finland.

– Det är bra om församlingarna uppmärksammar aktuella frågor som miljömedvetenheten, säger Jani Edström, generalsekretärare för Ekumeniska rådet i Finland.

Han har inte hört att någon församling i Finland särskilt uppmärksammar böndagen för skapelsen.

– Om någon gör det så ligger de ortodoxa församlingarna närmast till hands.

Det är främst katoliker och anglikaner som går i bränschen för att uppmärksamma skapelsens söndag. Böndagen har också fått en viss förankring i den europeiska kyrkokonferensen.

Främmande initiativ

Den första internationella böndagen för skapelsen hölls 1989. Den ekumeniska

”När ett initiativ inte kommer från gräsrotterna tar det tid innan det har landat i församlingarna.”

Jan Edström

I DAG ber kristna över hela världen för att naturen och hela skapelsen ska få må bra. FOTO: PIXABAY

partriarken av Konstaninopel är initiativtagare och förespråkare.

När patriarken besökte Finland för drygt tio år sedan drog han också en lans för böndagen.

– Tanken är att de lokala församlingarna ska be för skapelsen söndagen före eller efter bönedagen när den som i år infaller en vardag, säger Edström.

Men medvetenheten om böndagen är inte den bästa.

– När ett initiativ inte kommer från gräsrotterna tar det tid innan det har landat i församlingarna.

Det finns en uppsjö av internationella böndagar och någon sammanställning av dem existerar inte. Därför kommer det mycket an på prästernas egna initiativ att dagarna uppmärksammas.

De två nationella böndagarna vi har i Finland, under den ekumeniska böneveckan och under ansvarsveckan, finns noterade i kyrkohandboken.

NÅGRA BÖNDAGAR

• **18–25 januari**, nationella ekumeniska böneveckan för kristen enhet.

• **4 mars**, världsböndagen för fred och rättvisa.

• **1 september**, internationella böndagen för skapelsen.

• **21 september**, internationella böndagen för fred.

• **25 september**, internationella böndagen för offren för människohandeln.

• **24 oktober**, nationella ansvarsveckan.

• **20 november**, internationella böndagen för den följda kyrkan.

COLOMBIA FREDSAVTAL

Regering och gerilla slöt fred

Kriget mellan den colombianska regeringen och landets största gerillagrupp Farc är nu slut, åtminstone på pappret. Fredsavtalet har undertecknats den 24 augusti.

Avtalet ska understäl-

las en folkomröstning som hålls den 2 oktober.

Eftersom avtalet endast omfattar Farc-gerillan förväntas våldet i landet inte upphöra helt. Flera kyrkliga ledare oroar sig över att kristna fortsättningsvis kommer att vara måltavlor för kriminella gäng.

ÖVERENSKOMMELSE BORGÅ

20 år av samarbete

I år har 20 år gått sedan den så kallade Borgåöverenskommelsen undertecknades och i helgen samlas präster från bland annat Finland, Island, Storbritannien, Schweiz och de Baltiska länderna i Borgå.

Syftet bakom den ekumeniska överenskommelsen var att skapa ett kyrkligt samarbete mellan de anglikanska kyrkorna i Storbritannien och Irland samt de lutherska kyrkorna i de nordiska länderna och Baltikum. I praktiken innebär samarbetet i Finland utöver nattvards-

gemenskap att lutherska präster har kunnat ansvara för anglikanska gudstjänster runtom i Finland.

Temat för helgens konferens i Borgå är “Extending hospitality beyond our comfort zone” (ung. att utvidga gästvänligheten utanför bekvämlighetszonen).

– Konferensen ordnas på gräsrotsnivå, säger prästförbundets vice verksamhetschef Merja Laaksamo. Deltagarantalet från respektive land är relativt litet, sammanlagt blir det ungefär 20 stycken. Konferensen framskrider i avslappnad anda.

DÖDEN ÄR ständigt närvarande i Peter Strangs jobb som överläkare inom den palliativa vården.

Närhet ger smärtlindring

VÅRD. Gemenskap och närhet med andra människor kan lindra patientens smärta. Det visar den senaste forskningen inom den palliativa vården.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Det har inte en psykologisk orsak som man hittills trott, utan det bygger på välgjorda studier, säger **Peter Strang** från Stockholm. Forskningen visar att det finns ett samband mellan fysiska symptom och den sociala delen av livet, framför allt ensamheten.

I sitt jobb som överläkare i palliativ vård möter han dagligen cancersjuka människor i livets slutskede. Senaste vecka föreläste han för kyrkans sjukhussjälavårdare på deras rådplägningsdagar i Karleby, Strangs forna hemstad.

– Det är en pågående spännande forskning, säger han. Med hjälp av magnetrontgen ser man vad som händer inne i hjärnan och i smärtcentrum. Man kan se att smärtcentrum hos patienter som känner sig ensamma är mera aktivt, de känner mera smärta i kroppen än de som fortfarande känner sig som en del av en gemenskap.

Forskningen stämmer också bra överens med Strangs egen erfarenhet.

– När jag under hembesök frågar patienter om de har ont just nu kan de svara nej, inte just nu när du är här.

– Germanen cancerpatient tjugominuter av sin tid så kan det lindra smärtan. Strang frågar ofta patienterna var de

har sin kraftkälla. En del får kraft ur sin tro på Gud, men inte alla. Någon kan i stället hämta kraften ur en allmän andlighet eller ur egna tankar. En del skapar till och med sin egen tro.

– Men vi har ändå samma frågeställningar om döden. Sverige räknas som det mest sekulära landet i världen, men jag tycker att det samtidigt är ett av de mest andliga länderna. Man är inte religiös, men man är andlig. ”Jag är inte troende, men jag vill tro på något större när jag är sjuk.” Så säger många.

Gemenskap alltid en kraft

Men det är inte lättare att dö även om man tror på Gud och har ett hopp om livet efter döden.

– För en del troende är det lätt, men inte för alla. Då kan vi tänka på Jesus på korset. Han hade också svårt att dö.

Tron som kommer inifrån bär ofta den döende.

– En del patienter har sagt att de inte tror på Gud. De säger att de vet att han finns. Men för den som gått i kyrkan av tradition och utan personlig tro kan Gud bli en dubbel börda. De kan få en känsla av Guds frånvaro just när Han behövs som mest. Där har sjukhusprästen en stor uppgift att kunna stötta patienten i den livskrisen.

Någon ser Gud som en trygghet medan en annan kan se sjukdomen som Guds straff för något man gjort i livet.

– Men oavsett var patienten hämtar sin kraft så spelar gemenskapen med andra en stor roll. När man är dödligt sjuk kan ingen ta bort den bördan men gemenskapen gör den uthärdlig, in-

te minst när det gäller existentiell ensamhet. Gemenskapen är en kraftkälla.

Han berättar om en dödssjuk man som önskade få delta i jakten ännu en gång. Han saknade naturen och sammanhållningen i jaktlaget.

– Jag gav honom kortison och han blev piggare och kunde delta i jakten. Det blev en fantastiskt fin dag för honom. Han talade om jakten och hur han var en i gemenskapen i jaktlaget varje dag under den tid han hade kvar.

Medicin och samtal

Strang slår fast att kropp och själ hör ihop. Självvården är inte fristående från sjukvården utan de hör ihop. I den palliativa vården finns fyra dimensioner: den fysiska, den psykiska, den sociala och den andliga.

– Sjukvården fokuserar på de fysiska symptomen men vi får inte glömma bort resten. Det väcker dödsångest då man efter en smärtfri cancer plötsligt får mycket ont. Då påminns man om sin sjukdom och om att man är dödlig. Och tvärtom, om man har dödsångest så börjar man känna efter smärtan. I vården ska man då både jobba med läkemedel och med att stötta existentiellt.

Strang berättar om ett extremfall, en kvinna med komplexa smärtproblem. Hon hade fått en bra medicinsk vård och man hade satt in olika specialåtgärder. Men hon hade fortfarande ovanligt hög smärta.

– Jag satte mig ner med henne och frågade henne vilka tankar hon hade efter all medicinering. Hon svarade att hon var jätterädd för döden som hon

uppfattade som smärtsam. Vi inledde ett samtal om döden som jag inte tror är smärtsam. Vi hade flera samtal och så småningom började hennes smärta minska efter varje samtal. En dryg vecka senare ville hon ha en mindre dos morfin. I hennes fall var medicinen viktig, men samtalet var lika viktigt.

– Lyckas man skapa trygghet och lugn för patienten minskar också symptomen.

Många som inser att döden närmar sig vill hinna prata ut med sina nära.

– Man har vanligen ett behov av att skapa en helhet av sitt liv och avsluta det både juridiskt i form av testamenten och psykologiskt genom att tala med sina nära.

Har man brutit kontakten med sina barn tidigare i livet kan det påverka hur man mår i livets slutskede.

– I livet är man fri att göra val. När man väljer något väljer man samtidigt bort något annat. Man har ansvar för sina val. Har man gjort dåliga val i livet som skadat andra kan det leda till skuld känslor som spelar en stor roll vid livet slut. Skuld kan därför vara en ganska viktig sjukvårdsfråga.

Strang säger att målet i den palliativa vården är att skapa livskvalitet. Där är frågan om meningen med livet den viktigaste. Men vad ger mening då man har två månader kvar att leva?

– Jag tror att det är samma saker oavsett om man är sjuk eller frisk. Men det är viktigt att man får syn på det i livets slutskede. Och jag tror att den allra viktigaste meningskällan är gemenskap.

”Jesus på korset hade också svårt att dö.”

Sallad full med överraskningar

ÄTA TILLSAMMANS.

Höstäppel och kylskåpsrester, matsvinn ska bekämpas på alla nivåer.

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

Amatörödlarens äpplen är personligheter, så där som folk i allmänhet. En del rena rötägg, andra släta i kinden, men alla har någon defekt. Det går att pressa must ur dem om man har plats i frysen och sparar tomma mjölkkartonger. Kokar man äppelmos ska kärnhusen bort och nippor, skorv och "blåmärken" efter nedfallet kan åka samma väg.

Ändå blir det äpplen över. På den kommunala soptippen växer högen med äpplen vid sidan av gräsklipp, ris och kvistar.

Direkt skrämmande är insikten att det inte är bara äpplen som hamnar på den globala soptippen. De kosmetiska kraven på livsmedel i gemen ökar hela tiden. Inte heller proffsodlare klarar att hålla fotomodellstandard på varje enskild frukt och tidningen the Guardian berättar om hur de allt ökande kraven på perfekt utseende får USA-inköparna att kassera allt större partier. Grovt taget går nästan hälften av all mat som odlas där till matsvinn.

Hos oss finns en nationell agenda mot matsvinn sedan några år. Åtgärder krävs i alla led mellan bonde och gaffel, också i det egna köket. Jag som är strikt receptberoende behöver några rätter som tillåter improvisation, någonting där man kan blanda ner en överbliven kycklingbiff eller ikeaköttbullar. När vi dessutom har både persilja, mynta, rödlök och gurka i husets rutodlingar så är det ett nöje att presentera den libanesiska persiljesalladen. Tabbouleh ingår ofta i en buffé med andra maträtter men persiljesalladen är en utmärkt gömma för överblivet protein.

Relationen mellan mynta och persilja är svår – en deciliter örterklipp är inget exakt

ÖVERBLIVEN MAT kan bäddas ner mellan mynta och persilja i en tabbouleh.

mått. När myntan kommer till sin rätt behöver salladen inget extra. Tabboulehen på bilden har ett överskott persilja men det syns inte. Inte heller är den intogs med en sats knaprig bacon.

Det började med äpplen och slutar med efterrätten. Kärna ur dina amatörödlade äpplen (som är tillräckligt små) håll sirap eller honung över och sätt i ugn. En ädla variant får du genom att fylla hålen med en blandning av havregryn, socker och margarin.

TABBOULEH

- 2–2,5 dl kokt bulgur
- 2 dl persilja, finskuren
- 1 dl mynta, finskuren
- 2 st tomater
- 2 st frilandsgurkor
- 1 st rödlök
- 3–4 msk citronsaft
- 4–5 msk kallpressad rypsolja
- 2 vitlöksklyftor, pressade

- Koka bulgur enligt anvisningarna och låt svalna.
- Skär persiljan och myntan fint, tärna tomat och gurka (utan kärnor) och rödlök.
- Blanda alla ingredienserna
- Blanda citron, rypsolja och vitlök till en dressing, slå över, och låt dra i kylen.
- Salta och peppra

Äta tillsammans

VÅGA FRÅGA

Jesus för svår att förstå?

BO-GÖRAN ÅSTRAND är kyrkoherde och svarar på läsarförfrågor om tro och kyrka.

Varför talade Jesus så ofta i liknelser som tydligen inte var lätta att förstå? Till exempel gällande liknelsen om såningsmannen säger Jesus till lärjungarna: Ni har fått veta Guds rikets hemlighet, men för dessa som står utanför är allt bara liknelser. Skulle inte Jesus ha velat att så många som möjligt förstår vad han talar om?

UTGÅNGSPUNKTEN med Jesu liknelser är nog att Gud vill att alla människor ska kunna ta budskapet till sig och bli frälsade. "Gud vår frälsare, som vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen" (1 Tim 2:3–4). Meningen med liknelserna kan därför inte ha varit att göra några lyssnare ovissa om frälsningen.

LIKNELSERNA som Jesus berättade har ofta en huvudpoäng. Mera sällan berättade han liknelser där varje detalj ska tolkas symboliskt. Budskapet är enkelt och inträngande. Så till den delen var det alltså inte fråga om att göra budskapet svårtillgängligt. Däremot var det själva innehållet i liknelserna som redan från första början kunde skapa en osynlig vägg i förhållande till lyssnaren. Liknelsens huvudpoäng kunde chocka lyssnaren till den grad att reaktionen blev ilska eller åtminstone en ifrågasättande huvudskakning.

Exempel på det här finner vi i liknelserna vars poäng var att Guds kärlek och förlåtelse är villkorslös, att Gud tar emot syndaren med öppna armar, så som exempelvis liknelsen om den förlorade sonen (Luk 15:11–32). En Gud som likt pappan i liknelsen springer emot sitt barn som kommer hem efter en fullständig misslyckad resa blev helt enkelt för mycket för en del av lyssnarna. Särskilt för dem som tänkte mycket på sin egen kraft och förmåga. Men budskapet lyser klart i berättelsen – Guds kärlek är alltid större och kan inte begränsas av oss människor.

"Liknelsens huvudpoäng kunde chocka lyssnaren till den grad att reaktionen blev ilska eller åtminstone en ifrågasättande huvudskakning."

PÅ SAMMA SÄTT lyckades också Jesus framställa vårt ansvar för våra medmänniskor. I liknelsen om den barmhärtige samariern (Luk 10:25–37) visar Jesus vårt ansvar för dem som lider nöd. Många försök att krympa ned vårt ansvar för lidande medmänniskor har gjorts och görs fortfarande för att vi själva inte ska behöva gripa in. Men liknelsen släpper inte förbi någon – Guds kärlek till oss kallar oss att älska varandra.

Det är alltså själva innehållet i liknelsen som kan bli en stötesten och hindra lyssnaren från att förstå. Som lyssnare till liknelserna får vår bön vara att Gud ska öppna våra hjärtan så att vi kan ta emot det omvälvande budskapet om Guds kärlek och vårt ansvar.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN EMELIE MELIN

Fem euro i plånboken

"Ej godkänt. Ta ut kortet," säger betalterminalen för femte, eller är det sjunde

gången. Kasören ler beklagande när jag går ut från närbutiken utan brödpåse och mjölkpa-

ket. Jag ler tillbaka, men en viss oro sprider sig.

Var det betalterminalen som krånglade eller mitt kort som är sönder? Hur mycket kontanter har jag hemma? Fem euro? Det är sen lördag kväll och bankerna är stängda till måndag. Finns det någon mat i kylskåpet?

Naturligtvis var det här aldrig någon verklig paniksituation, på sin höjd lite besvärligt. Min sambo har kanske lämnat en sedel i någon skrivbordslåda, jag har vänner jag kan låna pengar av. Men det gav mig en chans att leva mig in i en situation helt olik min egen.

För visst finns det många människor för vilka fem euro kvar i plånboken är verklighet varje månad. Vad skulle jag göra om jag faktiskt blev tvungen att välja mellan bröd, havregryn och toalettpapper i butikshyllan?

För en heltidsstuderan-

de är sparsamhet självklart och shoppingrundor ett ganska sällsynt fenomen – men hur skulle det vara att leva i en ekonomisk realitet där ett par nya skor i princip är en omöjlighet, trots att de gamla håller på att tappa sulorna? Kanske, förhoppningsvis, har jag nu kom-

mit lite närmare att kunna föreställa mig en sådan situation.

Nästa dag i en annan butik fungerar mitt kort felfritt och jag är nästan enbart tacksam för den tankeställare som några timmar av finansiell osäkerhet förde med sig.

HEMMA. De första veckorna i augusti 2014 intog terrorgruppen IS stora delar av nordvästra Irak och drev hundratusentals människor på flykt. Idag, två år senare, mister IS i alltmer mark i Irak. Flyktingar har börjat återvända hem, men de möts av stora utmaningar.

Skövlat, ödelagt, farligt

TEXT OCH FOTO: BENGT SIGVARDSSON

Några långa, svarta hårtussar sticker upp ur den torra jorden. Bredvid ligger en hög människoskelettdelar, ett par rosa, slitna damtrosor och några patronhylsor.

– Det mesta tyder på att det framförallt finns kvinnor och barn i den här massgraven, förklarar en soldat från peshmerga, det kurdiska självstyrets armé i nordöstra Irak.

Massgraven ligger i Zumani, några kilometer söder om Sinjar City, den största staden i Sinjar-distriktet i nordvästra Iraks Nineve-provins. Ytterligare två massgravar ligger en bit bort. Soldaten uppskattar att i varje grav finns kvarlevorna av 20–40 yazidiska barn, kvinnor och män som avrättades då terrorgruppen IS (Islamiska Staten) intog Sinjar-distriktet den 3 augusti 2014. Terrorgruppen avancerade sedan vidare österut och lade under sig den övervägande kristna Nineve-släkten innan den stoppades av peshmerga och amerikanska flygbombningar vid gränsen till de autonoma kurdiska områdena (KRG). Idag, två år senare, har flera områden i Sinjar åter-

tagits från IS. Ett femtiotal massgravar har kartlagts, men ännu inte undersökts av specialister.

– Ingen vet exakt hur många kroppar det finns i massgravarna. Uppgifter om vilka som kan ligga begravda i dem kommer framförallt från vittnen som överlevde avrättningarna genom att till exempel gömma sig under döda kroppar, berättar soldaten.

Detta är vårt land

FN uppskattar att minst 5000 yazidier mördades av IS. Uppemot 7000 kan ha kidnappats. Tillfångatagna yazidiska kvinnor och flickor hålls som sexslavar medan småpojkar hjärntvättas att bli IS-krigare. I Sinjar City, som återtog från IS i november 2015, är förödelsen enorm. Gatorna kantas av raserade, kulhålsperforerade byggnader. Förutom några sunnitiska moskéer ligger helgedomarna, inklusive Sinjars två kyrkor, i ruiner. Knappt en människa syns. Enligt IOM (Internationella Organisationen för Migration) har endast cirka 420 personer av stadens 80 000 invånare återvänt. I några skadade hus har fyra familjer flyttat in.

– Vi återvände i slutet av maj efter-

”Jag hölls först fången i Mosul i ett år och sedan i Raqqa i Syrien i nästan ett år. Jag och min son såldes och köptes mellan olika IS-krigare.”
Dinia

som detta är vårt land. I nästan två år levde vi i tält i Dohuk (i KRG). Vi fick ingen hjälp där, men det får vi inte här heller, säger 80-åriga Suleiman Murad Ali.

Det finns inga skolor eller hälsovårdscenter.

– Det finns varken el eller vatten. Alla hus som tillhörde yazidier och shiamuslimer är förstörda. Man har börjat städa upp lite, men ingen har börjat återuppbyggnaden, säger Suleiman.

Husen som familjerna bor i är inte deras egna.

– Vi bor här eftersom våra gårdar brändes ned av IS. De har tagit allt vi ägde – vår bil, våra 20 får – och förstört våra olivodlingar, säger Suleiman.

Familjerna vågar inte ta sig till sina marker. De ligger alltför nära frontlinjen.

– ISbeskjuter fortfarande staden med granater ibland. Vi känner oss inte helt trygga här, men det är bättre än att leva som flyktingar i KRG, säger 22-åriga fyrabarnsmamman Wahida Khero.

Frontlinjen till IS-kontrollerade områden ligger några kilometer söder om Sinjar City. Norr om staden reser sig Sinjar-berget dit cirka 40 000 yazidier flydde undan IS i början av augusti 2014.

Där var de fångade under stekande sol i över en vecka tills den syrisk-kurdiska YPG-gerillan och turkisk-kurdiska PKK öppnade en flyktkorridor via Syrien till KRG. Än idag lever cirka 15 000 yazidiska internflyktingar på bergets sluttningar i väntan på att deras byar ska befrias. Den heta luften är fylld av odörer från sophögar och toalettskjul som ligger utspridda mellan tält och skjul. I ett av tälten sitter några män från den IS-kontrollerade byn Tel Azer.

– Först i januari 2015, efter att en del områden kring Sinjar-berget hade befriats, kunde frivilligorganisationer komma hit med förnödenheter, säger Kawal Hassan.

Männen tror att IS snart är historia i hela Sinjar. De kommer att återvända till Tel Azer, men liksom de flesta andra yazidier vill de i framtiden ha internationellt beskydd och egna väpnade säkerhetsstyrkor.

– I annat fall kommer journalister hit igen om tio år för att rapportera om en ny massaker, säger Shahab Barka.

Enligt yazidierna är IS massaker den 74:e som drabbar dem genom historien. De utesluter en samexistens utan väpnat beskydd med sina före det-

TROTS ATT staden Snuny återerövrades från IS i slutet av 2014 har bara ett fåtal av invånarna återvänt.

ETT FEMTIOTAL massgravar med kvarlevor av avrättade yazidier har lokaliserats i Sinjar.

FÖRUTOM EN och en annan milisman syns knappt en människa till bland ruinerna i Sinjar City.

DEN IRAKISKA armén, kurdisk peshmerga och deras allierade förbereder sig nu för att återta den IS-kontrollerade miljonstaden Mosul i Nineve-provinsen. När slaget om staden inleds förväntas hundratusentals människor fly från den.

YAZIDIerna WAHIDA Khero och Bapir Suleiman Murad återvände till Sinjar City med sina fyra barn i maj 2016. Wahida säger att hon inte känner sig helt trygg i staden eftersom IS fortfarande beskjuter den med raketer. Med på bilden är parets tvillingar Kaniwah och Vian.

25-ÅRIGA "DINIA" kidnappades av IS i Sinjar den 3 augusti 2014. Efter att ha sålts mellan olika IS-män som våldtog och miss-handlade henne lyckades hon fly till släktingar i Dohuk i april 2016.

NASSER HAJJ (till vänster) och Kawal Hassan (till höger) är några av drygt 15 000 yazidiska internflyktingar som lever i läger på Sinjar-bergets sluttningar sedan augusti 2014, i väntan på att IS ska drivas bort från deras byar.

— välkommen hem!

ta sunni-arabiska grannar. Männerna hävdar att sunni-arabiska grannar anslöt sig till IS när jihadisterna intog Sinjar.

– Hur ska vi kunna leva med människor som kidnappade våra kvinnor och dödade våra män, frågar sig **Nasser Hajj**.

Frigiven men trasig

Ett par mil norrut ligger staden Snuny som återtog av IS i slutet av 2014. Bebyggelsen har klarat sig hyfsat lindrigt undan, men stora delar av staden är öde på människor. **Sleiman Fano**, från stadsledningen, berättar att endast kring 15 procent av kommunens 148 000 invånare har återvänt. Det finns varken skolor, hushållsvatten eller fungerande elnät. Ekonomin är slagen i spillror. Majoriteten av befolkningen levde på jordbruk, men bevattningssystemen är förstörda. Många marker är ännu inte röjda på minor.

– Men de främsta anledningarna till att folk inte återvänder är att säkerhetsläget fortfarande är instabilt, säger Sleiman.

Den absoluta majoriteten av yazidierna lever i flyktingläger i KRG

"Om jag hade varit från Mosul hade jag aldrig återvänt dit efter vad som hänt."

Fader Emanuel Youkhana

där det finns 1,8 miljoner flyktingar, framförallt från nordvästra Irak, men även några hundratusen syrier. Tusentals yazidier, framförallt kvinnor och flickor, är fortfarande fångar hos IS. De som har flytt vittnar om fruktansvärda upplevelser. I byn Shariya, utanför Dohuk i KRG, sitter 25-åriga **Dinia** på en madrass i ett rum med kala väggar. I april återförenades hon med några av sina släktingar i Shariya efter närmare två års fångenskap hos IS. Hon kidnappades med sin 7 månader gamle son i Sinjar City den 3 augusti 2014.

– Jag hölls först fången i Mosul i ett år och sedan i Raqqa i Syrien i nästan ett år. Jag och min son såldes och köptes mellan olika IS-krigare, säger Dinia.

Dinia minns inte hur många olika män hon blev såld till och våldtagen av.

– Om jag vägrade ha sex slog de mig. Ibland vägrade de ge min son mjölkersättning tills jag gav efter, säger hon.

Minnena plågar henne dag som natt. Hennes man har lämnat henne.

– Hela mitt liv är förstört. Jag tror aldrig att jag kommer att tycka om att leva igen, säger hon.

Hon har självmordstankar, isolerar sig och vill inte ha professionell hjälp.

– Jag vill lämna Irak. Allra helst vill

jag flytta till Europa för att min son ska få en bättre framtid, säger hon.

Marshall-projekt behövs

IS förväntas snart bli besegrade i de kristna irakiernas hjärtland, Nineve-slätten. Fader **Emanuel Youkhana**, chef för den kristna organisationen CAP-NI i Dohuk, säger att det kommer att krävas mycket för att de kristna internflyktingarna i KRG ska återvända hem. Deras säkerhet måste garanteras. Mycket kommer att behöva byggas upp från grunden och ekonomin måste komma igång. Fader Manuel efterlyser ett mindre Marshall-projekt i nordvästra Irak.

– Om kyrkorna i Europa är intresserade av att bevara mångfalden och det kristna arvet i Irak bör de fundera på om de ska spendera alla sina pengar på flyktingar som kommer till Europa eller om de ska hjälpa folk som vill återvända hem med projekt som motiverar dem att vilja stanna, säger han.

Det är bara en tidsfråga innan slaget om den IS-kontrollerade miljonstaden Mosul inleds. Då beräknas över 600 000 människor att fly staden. Det kommer att innebära folkströmmar i två olika riktningar.

– Det kommer att bli en mix av människor som återvänder till de befriade områdena och en ny våg av internflyktingar som kommer hit, säger fader Emanuel.

Han är tveksam till om de kristna invånarna kommer att återvända till Mosul.

– Om jag hade varit från Mosul hade jag aldrig återvänt dit efter vad som hänt, säger fader Emanuel.

27-åriga **Anmar Muner Ibrahim** är kaldéisk-katolsk kristen från Mosul. Han flydde med sin familj till Dohuk efter att IS hade intagit staden i juni 2014. Han tänker ofta på att återvända till Mosul om IS besegras.

– Om jag hittar jobb och känner mig trygg i Mosul så återvänder jag, säger han.

Anmar tror att en del kristna kommer att återvända om Mosul snabbt återuppbyggs, arbeten skapas och säkerheten garanteras. Han hade många muslimska vänner i Mosul, men oroar sig över att unga sunnimuslimar kan ha radikaliserats under IS styre.

– Om de växer upp med idén att de måste döda kristna och yazidier så kommer framtiden att bli mycket farlig, säger Anmar.

**Britasvägen 2
Yttermalax**
Det här är en bild på radhuset under byggnad. De här lokalerna är lediga färdigställda sensommaren -16
1st 3rum+kök+b+biltak 78m²

LINDBERG CONSTRUCTION
Kaasastäet 32, Malax
www.lindbergconstruction.fi
0500-733701 ova.lindberg@pp.malax.fi

KONTAKTOR OY AB
Sähköasennuksia / Myymälä • Elinstallationer / Butik
(06) 317 7900

Sittdynor för kyrkbänkar
Bekvämare och varmare med sittdynor. Vi har specialiserat oss på tunna sittdynor för kyrkbänkar. Kontakta oss för mer information.

Tel. 06 7898100, Fax 06 7898199
e-post essma@multi.fi
www.essma.fi

Essma
COMFORT ONBOARD
Since 1976
Leverantörsv. 6, 68810 Ytteresse

Jakobstads kyrka

Marlene's Interior - inred med stil

Nya textilier i höst!

Vi erbjuder högklassig sömnad av textilier till hem och offentliga miljöer, passande just Er stil.

Brett urval av tygkolektioner, även mattor!

Ring eller sänd e-mail så kommer vi på besök, så väljer vi och planerar tillsammans.

Namn- & logo-broderingar

www.marlenes.fi Bergvägen 3 | 68570 Larsmo | t. 050 3782 094

KUST CAR

* Vi erbjuder auktoriserad märkesservice
* Vi ser till att alla garantikampanjer är utförda på din bil
* Vi uppdaterar bilens styrenheter varefter biltillverkarna skickar uppdaterade program

Original Mitsubishi-reservdelar från oss

BMW Service
Original BMW-reservdelar från oss

Besök vår hemsida:
www.kustcar.com

Bulderbackavägen 5, Jakobstad, 044-723 4731

ARVS- OCH FAMILJEJURIDIK

Bouppteckningar, arvskiften, testamenten m.m.

Aktia Bank Abp
Private Banking
Juridiska tjänster
Helsingfors, tfn 010 247 6313*
Vasa, tfn 010 247 5185*

*Via fast linje 8,35 cent/samtal + 6,00 cent/min, från mobiltelefon 8,35 cent/samtal + 17,17 cent/min.

Aktia

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale
Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

Höstens biografier från SFV. Böckerna utkommer 18.10

Hilma Granqvist - antropolog med hjärtat i Palestina

Sofia Häggmans biografi över Hilma Granqvist (1890–1972) handlar om Finlands första kvinnliga filosofie doktor i sociologi. Granqvist gjorde ett banbrytande kulturanthropologiskt fältarbete i Palestina åren 1925–1931, där hon idag hyllas som en hjältinna, hennes dokumentation räddade väsentliga delar av palestinsk kulturhistoria från förstörelse. Att Hilma Granqvist glömts bort i sitt hemland är därför nästan ofattbart, men får delvis sin förklaring av hur medvetet hon motarbetades av sina manliga kollegor.

Helena Westermarck - intellektets idoga arbetare

Arne Pedersens biografi över Helena Westermarck (1857–1938) skapar en mångsidig bild av målaren som bidrog till att införa naturalismen i finsk konst, författaren som med stor iver skrev in kvinnorna i Finlands historia, kvinnohistorikern och politikern, tidskriftsredaktören, journalisten, litteratur- och konstkritikern, historikern och föreningsmänniskan. Som litteraturvetare hittar Pedersen dessutom helt nya, spännande aspekter i Westermarcks litterära produktion.

Alla SFV-biografier kostar endast 15 e
Mer information: www.sfv.fi/bok
Beställ på redaktion@sfv.fi
eller ring 09-6844 570
Fråga även efter böckerna i bokhandeln!

ISFV:s biografiserie har tidigare publicerats:

Victor Westerholm	Claes Cedercreutz
Aleko Lilius	Algoth Niska
Eirik Hornborg	Valdemar Nyman
Anna Bondestam	Erik Cainberg
Alma Söderhjelm	

Fönster för alla behov!

Exellent erbjuder PVC-fönster till bland annat egnahemshus, villor, garage, hallar och djurstall. Leverantör är en av Europas främsta fönstertillverkare.

PVC-fönster?

- energieffektiva
- förmånliga
- lättskötta
- två sidor att tvätta
- hållbara

Hemleverans i hela Finland via web-shoppen:
www.exellent-ikkunat.com

UTERUM OCH FASADVÄGGAR. Bygg ditt eget uterum i datorn – läs mera på www.halle.se

Halle Fritid för sommaren

Halle Mertid för vår, sommar och höst

Halle Alltid för vår, sommar, höst och vinter

Oravais Excellent Trading Karlebyvägen 115, F-66800 ORAIVAS
Tfn: +358 400 340 093, E-mail: info@exellent.fi, www.exellent.fi

Helene Schjerfbeck
liv och konst elämä ja taide life and art

ASEBORG maktens borg
AASEPORI vallan linnake

20.4.2016–29.1.2017

EKENÄS MUSEICENTRUM **TAMMISAAREN MUSEOKESKUS** **ktai** ektamuseum.fi

Trygghet minskar stress

SJÄLVBILD. Att kunna vila i Gud hör ihop med hur vi ser på oss själva och var vi har vår identitet. Victoria Grönlund vilar i den trygghet hon känner i att vara älskad av Gud.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Ta en titt på bilderna intill. Det är mammalediga psykologen **Victoria Grönlund** i två till synes olika situationer. Det ska medges att bilderna är överdrivna. Men båda bilderna visar på en slags vila i Gud.

– Att vila i Gud handlar inte bara om att sitta stilla och insupa Guds ord. Man kan vara i Guds vila medan man är aktiv och gör något. Det handlar om en vila på ett djupare plan där själen har förankring i vilan, säger Grönlund.

Det i sin tur utgår från hur vi ser på oss själva och var vi har vår identitet.

– Har jag min identitet i att jag ska prestera mitt värde eller min rättighet att existera känner jag en ständig stress över allt jag måste göra. Men har jag min identitet i att jag är Guds barn är det i sig ett vilsamt utgångsläge. Då behöver jag inte prestera.

– Min grundtrygghet är det faktum att jag är älskad. Jag duger som jag är för Gud har skapat mig. Det ger grunden för människovärdet. Sedan har Jesus dött för mig. Det är mina argument för att jag får vara.

Det kan vara knepigt att hitta den grundtryggheten. Men ändå enkelt.

– Den djupaste tryggheten kan bara Gud ge, säger Grönlund. Jag tror att den som söker ska finna. Om vi söker Gud tror jag att han ger tryggheten. Vi kan be om den, få förbön av kristna bröder och systrar eller meditera över bibelställen som till exempel Joh. 3:16 och 1 Joh. 3:1.

Men hon påpekar också att man kanske behöver lägga om vissa saker i sitt liv.

– Om man ber om Guds vila varje dag, men ändå har kalendern fullspäckad, har man inte mycket utrymme att söka Gud. Det gäller att aktivt söka stillheten och det är jag dålig på själv också.

I sitt arbete inom företagshälsovården i Vasa har Victoria Grönlund ofta mött stress.

– Stressen är utmärkande för samhället i dag. Man ska prestera mycket. I den strömmen dras alla med, också kristna. Kristna kan till och med känna större prestationskrav för man tror att man måste prestera för Gud.

Samtal med ny dimension

Medan hon är mammaledig tar Victoria Grönlund emot en del klienter. De som söker upphävsprivat är troende människor som uttryckligen söker en kristen psykolog. Det ger henne en möjlighet att diskutera tro redan då samtalen inleds.

– Med de privata klienterna diskuterar jag vanligtvis samma saker som med dem jag tar emot på jobbet, men samtalet får en annan dimension. Vilan i Gud kommer aktivt in i samtalet och jag kan fråga hur de ser på sig själva och var de har sin identitet, i att göra eller i att vara Guds barn.

Att kunna ta in den aspekten upplever hon som meningsfullt.

– I det humanistiska samhället upplever man att alla människor är värdefulla även om man inte tillämpar det

BILDERNA AV fyrabarnsmamman Victoria Grönlund med sin ettåriga dotter Ylwa medan hon vilar är olika men ändå lika.

på sig själv. Med kristna klienter kan jag diskutera orsaken till att det är så. För att du är skapad av Gud och Jesus dog just för dig.

Hon säger att man finner vilan i Gud då man möter Guds kärlek.

– Att finna den kan vara lättare sagt än gjort. Man får be Gud ge den, själv kan man inte komma in i den. Den måste komma från ovan. Men om vi övar på att stilla oss och söka Gud i ordet kan Han leda oss in i vilan.

Victoria Grönlund tar barnen som exempel. De gör det som faller dem in och känns roligt.

– Barnen är. Och även om vi som vuxna har plikter är grunden i alla

fall att jag är älskad av Gud. Har man indoktrinerats av predikningar sedan barnsben vet man det i teorin, men ofta känns det ändå inte så.

Grönlund tror det kan vara svårare att komma in i vilan i dag än vad det var förr.

– Vi är splittrade av att vara uppkopplade hela tiden och överösdas med information som vi ska hålla reda på. Det är svårt att stilla sig samtidigt som man försöker hålla koll på nästa barnkalas och föräldramöte.

Hon tror inte det existerar stress i Guds rike, där finns bara vila i Gud.

– Men det är många som varken vet vad det handlar om eller har kommit

in i den vilan. Där skulle den kristna tron ha mycket att ge i dag.

När vilar vi?

– När vi sover, ligger på soffan eller gör något vi får energi av. En del människor vilar i trädgården, andra medan de musicerar eller är ute på joggingtur. Har man rätt balans och gör rätt saker kan man få energi av förvärvsarbetet också. Mycket handlar om att göra det man trivs med. Men för mycket eller för lite arbete gör balansen skev.

Vi är redan i Guds vila, men ändå inte.

– Kanske den fulländade vilan kommer först i himlen. Men om vi redan här landar i Gud har vår själ ro.

Tror på kärleken, konsten, på lusten

LÄNGTAN. Hannele Mikaela Taivassalo ville skriva om erotiskt begär utan skam. Hon ville skriva om att återvända hem utan nostalgi. Hon är uppvuxen i Österbotten men vill aldrig flytta tillbaka, och hon tror inte på Gud men tänker gärna på vad Gud kunde vara.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

In transit heter den, **Hannele Mikaela Taivassalos** nya roman. Den handlar om tre rotlösa vandrare som av olika skäl återvänt till sitt barndomslandskap. Men medan bokens tre huvudpersoner lever ett odramatiskt vardagsliv med kaffe, bulle och oansad trädgård bär de med sig minnen och längtan som handlar om lust.

När du skriver om erotiskt begär är det väldigt rent och enkelt. Begär är förstås ofta förknippat med komplikationer, men du skriver om det väldigt okomplicerat. Helt skuld- och skamfritt.

– Ja, så är det. Jag ville hålla begäret rent. Jag var inte intresserad av skuld eller skam, utan av ett bejakande av den kropp man har, av begäret. Det finns så många solkiga begärsberättelser, och det är också intressant. Men jag ville att det skulle handla om att säga ja, och var man hamnar när man säger ja till sig själv och till en annan människa.

Och var hamnar man då?

– Jag sa till min redaktör: Jag vill inte att det ska stå någonstans, och jag vill inte själv säga ordparet "det kvinnliga begäret!" – men nu säger jag det ändå. För mig är det en feministisk tanke att skriva om begär på ett sådant sätt som jag gör. Det är så mycket med kvinnlig erotisk längtan, eller all erotisk längtan, som kopplas samman med våra kroppars otillräcklighet och med skam och skuld, skam som förknippas med kroppslighet och sexualisering av kroppar. Jag ville skriva bort från det, och det har ju också sina faror, det kan bli ett romantiserande av begäret. Jag tycker inte att det är romantiskt, utan köttsligt och svettigt och kroppsligt. Jag ville hitta ett språk för det, för lus-

ten, kanske till och med återerövra ett språk för lust och stjäla tillbaka något från pornografin.

En känsla av främlingskap i världen är ett starkt tema i din bok. För mig är det förstås en andlig tanke: vi är alla främlingar i världen för att det finns en annan verklighet där vi hör hemma. Men vad betyder främlingskapet för dig?

– Det är ju ett klassiskt litterärt ämne, utanförskap. Det har också att göra med att vi alla är främlingar för varandra på ett visst sätt. Jag säger det inte cyniskt utan hoppfullt: att vi hela tiden trevar efter varandra. Men det handlar också om ett utanförskap, att man på olika sätt inte passar in i det liv man borde passa in i. Alla tre huvudpersonerna i boken har sådana personlighetsdrag: de söker sig till något annat, är hela tiden på väg någon annanstans, har en längtan. Det, längtan, är något som är starkt förknippat med allt jag skriver. Längtan någon annanstans.

Vad tror du den längtan beror på?

– Jag tror att allt det som är central tematik för mig bottenar i det som är centralt i mitt eget liv. Det är de sakerna som jag vill och försöker tänka på, som jag gång på gång försöker formulera utan att någonsin ha en känsla av att jag riktigt lyckas.

Är du en människa som känner att du inte är hemma någonstans?

– På sätt och vis. Jag känner mig inte mera hemma på en plats där jag bor än en plats där jag är tillfälligt.

I boken har du de här människorna som återvänder till sin hemby, vilket ofta är en romantisk eller nostalgisk tanke. Men hos

dig är återvändandet inte över huvudtaget romantiskt, det finns inte en ansats till det ens, och det känns ovanligt.

– Ja, vad roligt att du säger det, för jag ville faktiskt inte skriva om återvändandet. Egentligen ville jag inte alls att de skulle återvända! Men de började göra det ändå, och jag skrev in det motvilligt. Det är därför det är så prosaiskt, platsen är oviktig. Hembyn är också en In transit-zon, en plats man färdas igenom på väg till något annat.

Du är uppvuxen i Nedervetil, Kronoby. Återvändandet till Österbotten uppfattar jag som en stark tematik hos många österbottningar: man åker hem till Österbotten, man längtar kanske efter att återvända men ändå inte, det är någonting man måste förhålla sig till. Hur syns det här i boken?

– Där kommer kanske orsaken till att återvändandet är så prosaiskt, för jag har aldrig längtat tillbaka, jag ville bort när jag bodde där, jag ser inte på Österbotten som mitt hem, det var inte heller mitt hem när jag bodde där. Eller visst var det mitt hem, men där jag

HANNELE MIKAELA Taivassalo brukar säga att hon är uppvuxen på 1800-talet. När hon skriver mytologiserar hon Österbotten, det är vackert och angstigt på samma gång.

bor nu är lika mycket mitt hem. Jag är inte en återvändare, och det gör mig till en motvillig återvändare när det gäller mina fiktiva figurer. Jag är själv besökare när jag återvänder. Och inte är jag mera hemma här heller.

Så det är inte Österbottens fel, det handlar om din personlighet?

– Ja, det brukar jag säga. Det är inte du, Österbotten, det är jag! Jag är uppvuxen på landsbygden, men det är kanske lite som med människor som är födda i fel kropp: jag är transurban. Jag är glad över att jag hade en barndom på landsbygden, och det fanns ju böcker så man kunde växa upp lite var som helst. Men för mig är det en omöjlighet att återvända. När jag skriver om främlingskap är det ofta knutet till österbottniska miljöer. Och när jag skriver mytologiserar jag Österbotten.

Vad tänker du på då?

– Om man talar om det amerikanska bibelbältet och southern gothic kan jag känna igen mig. De stämningarna som

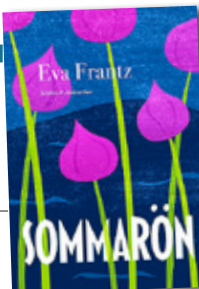
Oblodig skärgårdsdeckare

BOK

Sommarön

Författare: Eva Frantz
Förlag: Schildts & Söderströms 2016

Sommarön har ett omslag som för tankarna till Maria Langs småmysiga femtiotaldeckare. Stilen är välvald, för även om journa-

listen **Eva Frantz** deckar-debut utspelar sig i nutid känns den som en kusin till Maria Langs

deckare. Miljön är idyllisk – en skärgårdsö med semes-

terstugor för anställda på försäkringsbolaget Axelsson – och själva deckarhistorien sällsynt oblodig. Sommarön är deckaren för den som känner avsmak för obehagligt närgångna vålds- och obduktionsskildringar. Här sköts allt snyggt och prydligt och ingen uppehåller sig desto längre vid hur mordet egentligen har gått till.

Till en ö i Porkala skärgård kommer alltså en grupp människor med anknytning till Axelssons. En del är

nyanställda, en del redan pensionerade och de flesta är bekanta med ön sedan många år tillbaka. En del kommer för att njuta av sommaren i skärgården, andra för att visa upp sig och knyta lämpliga kontakter inom firman. Eva Frantz beskrivning av hur olika personligheter samsas på en liten ö är charmig och skildrar ofta konflikterna mellan sommargästerna med en lagom liten antydning av humor.

Tillvaron på ön blir plötsligt allt mera kuslig och dramatisk när en storm bryter kontakten med omvärlden och ett lik hittas, allt med an dimman bäddar in sommargästerna i ett ännu mer isolerande töcken.

Upplägget för berättelsen är klassiskt men fungerar väl. Semesterfirarna skaver lagom irriterat mot varandra där de fösts ihop tätt inpå varandra på samma ö och isoleringen på ön ger en trovärdig förklaring

till att deckarhistorien inte alls handlar om polisarbete – och till att den ena efter den andra försvinner iväg från gruppen.

Den enda stötestenen är det stora antalet personer. Antalet gör att vissa får så uppenbara statistroller att den vana deckarläsaren ganska snart börjar miss-tänka att det åtminstone inte är någon av dem som är inblandad i mordet.

• ERIKA RÖNNGÅRD

ett sådant ställe kan skapa, det trånga. Jag brukar ibland säga att jag är född på 1800-talet, det finns så mycket gammalt kvar i samhällsstrukturerna. Du känner till någon familj ända tillbaka till 1500-talet, och då vet du också sådant som är mindre trevligt, som klassbakgrund, var du placerar dig i en social hierarki. "Vannifrån e tu, vems flicko e tu?" Redan då är du definierad på ett sätt som jag inte tycker att alltid är så behagligt, men som också kan vara tryggt. Du vet varifrån du kommer, du har en tillhörighet i ett samhälle. För mig är det svårt, inte tryggt utan kvävande.

– Istan kan du dö utan att någon bryr sig. På landet undrar de varför lampan är på hos Vera, har något hänt? Men det betyder också att alla vet om det kommer en främmande man till huset. Det

uppstår ett moralistiskt sätt att betrakta folk. Och du ärver din familj, din roll och din samhällsstatus. Allt det här är ganska subtilt.

Och vad tror du om Gud, hur förhåller du dig till en uppväxt i bibelbältet?

– Jag är uppvuxen i ett samhälle där man skulle tro, i en skola och bygd där grundantagandet var att man skulle tro, det var kanske till och med en prestation. Min familj var inte en kyrklig familj, men inte heller en ateistisk familj, kanske snarare en familj där tvivlet var mer närvarande än tron. Jag hade frihet att välja, och det vanligaste där jag växte upp var att vara troende eller vara kyrkomedlem på slentrian. För mig blev det här att man borde ha tro som ett tvång. Det väckte ett så starkt mot-

stånd hos mig att jag till och med hyste agg mot kristendomen, kände mig nästan påtrampad av något som borde vara gott. Men trots att jag definierar mig som ateist kan jag numera åter vara nyfiken på det, på att tro, på vad man menar med Gud, just för att jag är så långt borta från det.

– Jag har också funderat mycket på vad annat jag tror eller inte tror på. Nu när den här boken blivit klar har jag haft en period av insikter – och sedan motinsikter. Och en insikt som jag fick var att jag inte tror på kärleken.

Nej! Tror du inte på kärleken heller?

– Men sen fick jag kontrainsikten att jag ju tror på kärleken, att jag vill tro på den, det är därför det ibland känns som om jag inte skulle tro på den, jag blir desillusionerad, tvivlar. Eller på mänskligheten. Hoppet är det som jag ändå vill ha! Och att tro på konsten. Är då det som att vara troende på ett sätt? Kan man kalla sig ateist om man tror på mänskligheten, konsten eller kärleken?

"Jag är uppvuxen på landsbygden, men det är kanske lite som med människor som är födda i fel kropp: jag är transurban."

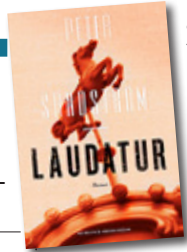
Kris i sävligt äktenskap

BOK

Laudatur

Författare: Peter Sandström

Förlag: Schildts & Söderströms 2016

är ensam: fästmon och systemen är båda utomlands och han måste själv försöka behärska situationen.

En av de mest omtalade och sålda finlandssvenska romanerna ifjol var **Peter Sandströms** *Transparente blanche*, en stillsam historia om en medelålders man, hans mamma, och tillbaka-blickar på levtt och olevtt liv. Det var en stilistiskt avskalad och tankfull roman som på sätt och vis får en fortsättning i *Laudatur*. Sandströms huvudperson är än en gång en man som heter Peter. Om honom säger Sandström gåtfullt "jag vet inte alltid vad han tänker, men jag vet var han bor".

Det här halvbiografiska greppet är smart. Sandström har full frihet att plocka tankar och detaljer ur sitt eget liv utan att vi vet vad som är fiktivt eller inte. Om *Transparente Blanche* hade mamma i centrum är det pappas tur nu, och handlingen kretsar kring en händelserik sommar i Peters ungdom. Precis som tidigare kontrasteras den berättelsen mot en osäkrare nutid. Medelålders manlig angst finns det med andra ord här också, men det är mindre introvert och mer uttrycksfullt: Peter må vara lite vilse i tillvaron men han känner sig själv rätt bra.

Ungdomssommaren han återger visar sig bli turbulent. Peters föräldrar upplever en kris i sitt sävliga äktenskap och allting ställs plötsligt på ända. Den unge Peter känner marken gunga under sina fötter, och han

Den vuxne Peter är en tänkande och kännande man som trots det står lite utanför sitt eget liv. Frun är upptagen med sin akademiska karriär och barnen börjar bli främlingar för Peter, som nostalgiskt ser tillbaka till tiden då de var små, då han var ofelbar och behövd; tiden innan han hunnit göra så många misstag. Äktenskapet går på tomgång – eller gör det? Dröjande och drömande försöker den vuxne Peter få klarhet i tillvaron, samtidigt som hans unga jag, ännu emotionellt knuten till sina föräldrar, bara kan se på när hans värld hotar gå under.

Sandström, hemma från Nykarleby, har en fin känsla för det genuint österbottniska. Replikskiftena är sparsmakade och vardagliga, och när stora känslor står på spel saknas de stora orden i den verbala verktygslådan. Då säger man istället något annat, som kan vara ännu mer avslöjande.

Laudatur är en sympatisk bok, i mitt tycke ännu bättre än föregångaren. Förutom en njutbart uttrycksfull stil ger Sandström också en röst till männen i sin generation – de som lämnat hemtrakterna, brutit de långa banden och format sitt eget liv. Tillhörighet och identitet är ingenting vi blir klara med, och i Sandströms sällskap är det gott att fundera vidare.

■ JOANNA NYLUND

PETER SANDSTRÖM (1963) är född och uppvuxen i Nykarleby. Numera bor han i Åbo. FOTO: ROBERT SEGER

Söndagsskola för vuxna blev bok

BOK. Den som bläddrat i Kyrkpressen föregående höst och vår kommer kanske ihåg **Patrik Hagmans** artikelserie "Söndagsskola för vuxna". Serien har nysst utkommit i bearbetad form som bok på Fontana Media.

– Boken är en introduktion i kristen tro som har en lite annorlunda utsiktspunkt, den utgår från livet här och nu, säger utgiv-

ningschef **Pian Wistbacka** på Fontana Media.

Boken, som är liten och smidig till formatet, tar avstamp i bönen Fader Vår. Texterna varvas med reflektionsfrågor och andliga övningar.

"Andliga övningar är olika sätt att förankra tron i våra liv, så att det inte blir endast ett intellektuellt projekt. Kristendomen kan ald-

rig helt förstås, men för att den ska vara begriplig måste den levas", skriver Hagman i bokens inledning.

Lars Sund uppmanar Sipilä att läsa Lukasevangeliet

BREV. Allt fler sällar sig nu till den skara som på initiativ av författarna **Merete Mazzarella** och **Monika Fagerholm** skriver pappersbrev till Finlands statsminister **Juha Sipilä** i missnöje över Finlands asylpolitik.

Författaren **Lars Sund** skrev ett brev redan i början av augusti men i en kolumn i Österbottens tidning förra veckan kompletterar

han sitt brev i skarpa ordalag. I kolumnen uppmanar han Sipilä att stifta bekantskap med bibelberättelsen om den barmhärtige samariern.

"Bäste Juha Sipilä! I mitt brev till Er hade jag också tänkt vädja till er kristna barmhärtighet, men av oli-

ka skäl lät jag detta avsnitt utgå. Jag vill nu passa på att påminna om berättelsen om den barmhärtige samariern i Nya testamentet, Luk 10:25-

37. Jag tycker att Ni ska läsa om denna passage, och begrunda liknelsen noga. Jag tror att Jesu ord är aktuella än någonsin just nu."

Mixa och Matcha

FRÅGESPORT. Mixa och matcha dina kunskaper i Kyrkpressens frågesport. Vår tävlande den här veckan är Veronica Hertzberg. Konstruerad av Jesper von Herten.

MEDTÄVLARE: VERONICA HERTZBERG

Namn: Veronica Hertzberg.

Ålder: 53.

Yrke och/eller titel: Projektledare för skolnätverket Vi 10.

Hemort: Helsingfors.

Favoritmat och -dryck: Fisk och vin.

Lyssnar helst på: Bra diskussioner.

Favoritidrottsgren och/eller -lag: Ridning.

Rekommendera en bok! Är intresserad av Susan Saludis nyaste bok om hennes pappa som gjorde könsbyte.

Skulle vilja resa till: Portugal.

Tråkigaste hushållsarbetet: Dammsuga.

Min åsikt om frågesporter: Utmanande.

Höjdpunkt från sommaren: Besök i Cornwall.

FRÅGESPORTSRESULTAT: 11/25

FINLÄNSKA DAMER & OS-GREN

a) Mira Potkonen	1) Badminton
b) Noora Ruskola	2) Boxning
c) Nanna Vainio	3) Bågskytte
d) Mimosa Jallow	4) Segling
e) Taru Kuoppa	5) Simning

Resultat: 2/5

MODERNA FINLÄNSKA MÅLARE & PÅSTÄENDE

a) Ilkka Lammi	1) Drunknade som 26-åring
b) Juhani Palmu	2) Berömd för sina tavlor med ankmotiv
c) Johanna Oras	3) Föddes 1925 i Kittilä, dog 1981 i Kittilä
d) Kaj Stenvall	4) Berömd för sina målningar med lador
e) Reidar Särestöniemi	5) Berömd för sina målningar med blommor

Resultat: 5/5

VIN PÅ OLIKA EUROPEISKA SPRÅK & RÄTT SPRÅK

a) wino	1) estniska
b) vinho	2) polska
c) vin	3) rumänska
d) vein	4) kroatiska
e) vino	5) portugisiska

Resultat: 0/5

AMERIKANSKA DELSTATER & DELSTATER DE ANGRÄNSAR TILL

a) Wyoming	1) Michigan, Illinois, Iowa, Minnesota
b) Wisconsin	2) Tennessee, Georgia, Florida, Mississippi
c) Alabama	3) Nebraska, Missouri, Oklahoma, Colorado
d) Arkansas	4) Idaho, Montana, South Dakota, Nebraska, Colorado, Utah
e) Kansas	5) Missouri, Tennessee, Mississippi, Louisiana, Texas, Oklahoma

Resultat: 2/5

HISTORISKA HERRAR & LEVNADSÅR

a) Isaac Newton	1) 1398-1468
b) Johannes Gutenberg	2) 1452-1519
c) Leonardo da Vinci	3) 1564-1616
d) William Shakespeare	4) 1606-1669
e) Rembrandt van Rijn	5) 1642-1727

Resultat: 2/5

Svaren:
Finländska damer & OS-gren: a-2, b-4, c-1, d-5, e-3
Moderna finländska målare & påstående: a-1, b-4, c-5, d-3, e-3
Vin på olika europeiska språk & rätt språk: a-2, b-5, c-3, d-1, e-4
Amerikanska delstater & delstater de angränsar till: a-4, b-1, c-2, d-5, e-3
Historiska herrar & levnadsår: a-5, b-1, c-2, d-3, e-4

DIN TID ÄR NU.

ANSÖK TILL VÅRA
UTBILDNINGAR OCH
FÖRVERKLIGA DINA
DRÖMMAR.

- Merkonom
- Barnledare
- Närvårdare
- Ledare för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet
- Visuell marknadsförare
- Ekofrisör
- Yrkesexamen inom mediebranschen

Läs mer om våra vuxenutbildningar, kortkurser och tjänster på vår hemsida practicum.fi/vuxna.

Våra aktuella kortkurser och föreläsningar hittar du alltid på practicum.fi/kurser

ANSÖK IDAG

www.practicum.fi/fbc-ansok

Nu är den här!

Patrik Hagman Söndagsskola för vuxna

Vad är kristen tro bra till? På vilket sätt är ett kristet liv annorlunda än ett icke-kristet? På vilket sätt syns tro på Gud till vardags? *Söndagsskola för vuxna* söker svar genom att ta avstamp i bönen Fader vår och i en helt vanlig vardag. Patrik Hagman riktar sig i boken till alla vuxna som känner att det är dags att ta reda på mera om kristendomen.

Fontana Media, hft.

Fontana Media

www.fontanamedia.fi
tfn (09) 612 615 30
info@fontanamedia.fi

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Från utlandstjänst nyligen hemkommen familj med två döttrar söker hyresbostad med fyra rum eller mer i Kronohagen / södra H:fors. Tel 050-5245761/Sebastian

Skötsam rökfri studerande flicka vid ÅA söker bostad i Åbo. Tel. 040-7304671

UTHYRES

Två rum + kök 46,5 m². Inglasad balkong, bra läge i Vöråstan i Vasa. Bilplats finns. Ring 040 5627200

Uthyres trevlig trea, 56 m², i Södra-Haga i Helsingfors. Inglasad balkong. Goda förbindelser. Hyra 1190 e/mån. Ledig 1.9. Tel. 0503005029.

BOENDE FÖR ÄLDRE I HELSINGFORS

Blomsterfonden, Kottby
Tfn 044 333 1628
Brummerska hemmet, Baggböle
Tfn 040 749 4194
Kristinagården, Haga
Tfn 050 575 88 99
Seniorhemmet, Brunakärr
Tfn 050 400 2078
Silviahemmet, Haga
Tfn 044 722 4567
www.folkhalsan.fi/bo
folkhälsan

STENHUGGERI
LEVANDER

-nya gravstenar
-gravering
-borttagning av gravsten
-återmontering av gravsten
-förgyllning/försilvring
-rätning
-slipning

EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönbackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

VÅR ERFARENHET - ER TRYGGHET

Med omsorg och omtanke om Er

Begravningsbyrå

Marjamäki

Även gravstenar m.m.

Herrholmogatan 14, Jakobstad. Tfn 06 723 1730 dygnet runt

Finlands Begravningsbyråers Förbund
auktoriserad begravningsbyrå

Vi hjälper i sorgen.

JOUR
DYGNEN RUNT
050 34 71555

HELSINGFORS
BERGHÅLL 010 76 66500
FORUM 010 76 66620
MALM 010 76 66630
ÖSTRA CENTRUM 010 76 66590
TÖLÖ 010 76 66530
ESBO
ALBERGA 010 76 66610
ESBOVIKEN 010 76 66640
HAGALUND 010 76 66570

VANDA
DICKURSBY 010 76 66560
MYRBACKA 010 76 66600
HYVINGE 010 76 66580
KERVO 010 76 66550

Samtalspris 0,0835 €/
samtal + 0,1209 €/min

hok-elannonhautaupalvelu.fi hok-elannonlakipalvelu.fi

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ

ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS
www.arnasborg.fi

Tel 612 9890
Jour 0400 977 000

Vad varje nära anhörig
borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnadskalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7

Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoimisto.fi

www.espoonhautaust.fi

mejla info.hismastersnoise@gmail.com.
Välkommen med!

HIS MASTERS NOISE gjorde
en resa till USA i sommar.
FOTO: PETER WEST

GOSPELKÖR HELSINGFORS

Köråret inleds!

His Master's Noise kör igång med höstterminen tisdagen den 6 september kl. 18.30 i Andreaskyrkan på Högbergsgatan 22. Är du intresserad av att gå med i kören är det alltså då som du har chansen! Har du frågor kan du kontakta kören genom att

MORGONMÅL KYRKA

Kyrkfrukost i Sundom

Glöm morgonstressen och kom och ät morgonmål i Sundom kyrka före högmässorna 4.9, 23.10 och 20.11. Sundom kapellförsamling välkomnar till drop-in morgonmål en gång i månaden. Frukosten består bland annat av yoghurt, flingor, smörgås, kaffe, te och mjölk och serveras i kyrkans serveringsrum från kl. 9. Gemenskapen fortsätter sedan i högmässan som börjar kl. 10. Den som önskar kan ge en frivillig gåva för frukosten.

BEHÖVER DU
någon att
prata med?
FOTO: PIXABAY

Krisjouren ordnar stödgrupper för unga

Krisjouren för unga startar två nya svenskspråkiga grupper i höst: en självbildsgrupp för ungdomar som upplever svårigheter i sociala situationer och en åtstörningsgrupp för personer med ett krångligt förhållande till ätande eller motion. Krisjouren för unga erbjuder också individuellt samtalsstöd för ungdomar som behöver prata med en trygg vuxen.

Många av dem som söker sig till Krisjouren för unga tampas med någon form av svårigheter i sociala situationer. Det kan handla om blygsel eller rädsla för att ta

plats, utmaningar med att få vänner eller ångest i folkmassor. Problemen bottenar ofta i dåligt självförtroende eller dålig självkänsla; ibland båda.

I självbildsgruppen får den unga personen hjälp med att reda ut begreppen och lära känna sig själv. Hur är din självbild? Har du dålig självkänsla? Ungdomarna lär sig se sig själva med nya ögon och får konkreta verktyg för att stärka sitt självförtroende. Målet med gruppen är att deltagarna ska kunna känna sig trygga i sociala situationer. Självbildsgruppen riktar

sig till 17-24-åriga ungdomar från hela Svenskfinland. Gruppen startar onsdagen 5.9.2016.

Åtstörningsgruppen svarar på befintligt behov. Det har länge varit svårt för ungdomar med åtstörningar att få stöd på svenska. Därför startar Krisjouren för unga i samarbete med Åtstörningscentrum en ny åtstörningsgrupp i höst. Stödgruppen riktar sig till personer som upplever att ätande eller motion är ett problem som begränsar vardagen.

Gruppen leds av två erfarenhetsexperter, **Rosa Hie-**

tikko och **Amanda Mannström**. De som anmäler sig till stödgruppen kan också få tid för individuella samtal hos en krisarbetare vid Krisjouren för unga.

Stödgruppen för personer med åtstörningar riktar sig till unga vuxna över 18 år från hela Svenskfinland. Första träffen är tisdagen 6.9. Du kan delta anonymt.

Båda grupperna träffas vid Krisjouren för unga, Albertsgatan 33 i Helsingfors. Anmälningar och frågor kring grupperna tas emot på adressen krisjouren@helsinki.fi.

Hedra minnet
Begravnings tjänster
med tiotals år
av erfarenhet.
Blomsterarrangemang,
unika kistor,
urnor.

Nu även i BORGÅ.
Vi rekommenderar
tidsbeställning.

Blomster- och Begravnings tjänst
P. Borg & Co 30 år
Fredsgatan 25, Borgå, tel. 010 322 0080
Stora Byvägen 27, Sibbo, tel. 09 239 2882
www.borg.fi • info@borg.fi • info.porvoo@borg.fi

INKAST KATARINA GÄDDNÄS

När man inte har något val

ATT VÄLJA en konstnärlig yrkesbana, det vill säga att bli musiker, konstnär, författare, skådespelare etcetera, är inget jag rekommenderar någon vettig människa. Arbetsförhållandet är synnerligen osäkert och extremt prestationsinriktat. Det dagliga arbetet är för det mesta slit och vända, nån gång nu och då upplever man stunder av flow, total hängivenhet, då befrias man från tid, rum och sitt irriterande jag. Då är det salighet. Men som sagt, det är inget jag rekommenderar någon annan. Har du andra alternativ välj dem! Har du inga andra alternativ, ja då har du inget val, då har du ett kall! Det här har jag sagt många gånger när jag blivit inbjuden till skrivargrupper eller skolklasser för att tala om mitt författarskap.

KALLELSE ÄR ett ord som man numera sällan hör användas utan för kyrkans sfär. Förr kunde man tala om läkarkall och lärarkall, det hör man allt mer sällan idag. Som ung scout eller redan som varunge så lärde vi oss scoutidealen, ett av dem – det som alltid var svårast för ledarna att förklara – var ”att söka sanningen i tillvaron”. Den sjuåriga Katarina tänkte att det handlade om att aldrig ge upp om att söka meningen med livet och sin plats i tillvaron. Till mina föräldrars förvåning och kanske milda bestörtning var jag tidigt inne på att min plats var i gudstjänst och i Guds tjänst. Det här var innan prästämbetet var öppet för kvinnor i vårt land, men sjukhuslektor var det finaste jag kunde tänka mig att vara. Jag hade en klar förebild i en konkret person som betydde så oerhört mycket för mig under mina såriga tonår. Kunde jag få betyda detsamma för en enda person så skulle mitt liv inte ha varit förgäves. Så tänkte jag. Och jag fick med åren flera andliga mödrar och fäder. Jag började studera teologi, gifte mig, fick barn, studerade på halvfart, fick fler barn, blev prästfru i skärgården och hade ett kall, en uppgift också i det. Sen hände det mycket omvälvande saker och jag tappade fotfästet, villade bort mig rätt rejält.

JAG HAR VARIT lärare, journalist, politiker, kulturproducent, skolbyråkrat och aldrig varit helt bekväm någonstans. Så en dag, mitt i livet, inser jag att jag förträngt det jag alltid vetat att jag ska vara: i gudstjänst, i Guds tjänst. Antagligen behövde jag hela den här vägen, alla år, för att bli redo. Gud har ett fantastiskt sinne för pedagogik. Just i dag har jag sagt upp mig för att slutföra mina teologistudier och om Gud (och Domkapitlet) så vill, bli präst. Nu vet jag att jag inte har något annat val och har fullkomlig frid i det. Jag vet att i Guds skimrande väv finns det plats också för en och annan sliten trasa.

Katarina Gäddnäs är författare och teologistuderande.

NORDISKA DIAKONIARBETARE:

Slå vakt om människovärdet i samhället!

Nordiska diakoniarbetare är oroade över nedmonteringen av välfärdssamhället i alla nordiska länder. Den allmänna trenden i de nordiska länderna är att fattigdom, inkomstskillnader och skillnader i hälsa växer och polariseringen ökar. Välfärdssamhället är hotat och tendenserna till främlingsfientlighet och rasism ökar.

Diakoniarbetarna framställer att beslutsfattare i de nordiska länderna i alla beslut skall beakta de mest utsatta människornas situation. Att minska fattigdomen kräver nu aktiva åtgärder av regeringarna i de nordiska länderna.

Det nordiska välfärdssamhället bygger på tanken att alla är lika värda och skall ha

”Att minska fattigdomen kräver nu aktiva åtgärder av regeringarna i de nordiska länderna.”

rätt till en grundtrygghet. I ett sådant samhälle skall ingen behöva tigga eller vara utan tak över huvudet.

Diakoniarbetare ser dagligen att människor blir utan den hjälp de behöver, till exempel social- och hälsovårdstjänster. Tillgången till läkemedel är inte lika för alla. Digitalisering ökar avståndet till tjänster till exempel

för människor som inte har kunskap om eller tillgång till dator.

Ekonomi är viktig eftersom den skall tjäna människors välfärd. De nordiska länderna har enligt målen i Europa 2020-strategin åtagit sig att avsevärt minska fattigdomen fram till år 2020. Ur diakonins perspektiv har fattigdomen ökat och vi noterar att fattigdomskämpning inte står högt på den politiska dagordningen.

Nästan hundra diakoniarbetare från hela Norden var samlade i Helsingfors 17-19 augusti 2016. Temat för konferensen var ”Den nordiska välfärdsstaten i vågskålen”.

”Så en dag, mitt i livet, inser jag att jag förträngt det jag alltid vetat att jag ska vara: i gudstjänst, i Guds tjänst.”

Juridisk byrå HENRICSON & KIETZ

Kungsg. 7, 10600 Ekenäs 050-555 3616
henricson.kietz@surfnet.fi 0400-470 709

LOCUS
www.locus.fi

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

CoachCompanion
We Change the World

Coachutbildningar i höst

- Grundutbildning (2 dagar)**
  - Vasa 27-28.9.2016
  - Hangö 29-30.10.2016
  - Helsingfors 1-2.11.2016
  - Helsinki 29-30.11.2016 (finsk)
- Diplomutbildning (4 x2 dagar + 1 dag)**
  - Helsingfors (6-7.9.16, 5-6.10.16, 8-9.11.16, 18-19.17, 8.2.17)

CoachCompanion arrangerar coachutbildningar både för privatpersoner och organisationer i hela Svenskfinland. Våra utbildningar är kvalitetsssäkrade av International Coach Federation (ICF) och utbildaren är internationellt certifierad coach (PCC)

Vill Du utveckla din organisation eller dig själv?
Vill Du ha ett coachande förhållningssätt mot medarbetare, kunder, elever, adepter, dig själv?
Vill Du arbeta som professionell coach? Hos oss kan du gå hela vägen till internationell certifiering.

Läs mera på coachcompanion.fi Vi svarar jättegärna på eventuella frågor
epost christine.suvanto@coachcompanion.fi eller tel 045 847 0443

Vill du jobba i vårt trevliga team?

Vi söker en sjukskötare/hälsovårdare till vårt privata svenskspråkiga serviceboende för seniorer i Distby i Esbo. Du gillar att ta ansvar, engagera dig och arbeta lösningsorienterat. Vi erbjuder heltidsarbete i två skift från och med 15.9.2016 eller enligt överenskommelse.

Närmare information: enhetsansvarig Pia Hannuksela, tel 050 346 1207, vardagar
Ansökan med CV: pia.hannuksela@tunaberg.net senast 10.9.2016

Lediga bostadstomter

Yttermalax: Rönlandet (nytt område!), Pixne
Övermalax: Holmäs, Emaus, Bjerga, Hinders
Petalax: Backen

Samt på **Bergö** och i **Långåminne**
Industritomter bl.a. på **Norra Brinken**

Se närmare på vår hemsida www.malax.fi
Bernt Simons tfn 040 650 8060
Monica Asplund tfn 050 401 2405

En utmärkt plats

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

PRÄSTMÖTE FOTO

”Jag kan inte acceptera att man förvränger verkligheten så här.”

Biskop Häkkinen om att ingermanländska kyrkan publicerat bilder från finsk-ugriska prästmötet där kvinnliga prästers ämbets-tecken redigerats bort.

SOLIDARITET THE TELEGRAPH

Vädjar om slut på hatet

”Att mista kristendomen från dess födelseort skulle vara att förstöra den rika väv som är Mellanöstern och ett hårt slag mot vårt gemensamma arv. Verkligheten är att vi är en gemenskap, förenade av

gemensamma övertygelser och historia. Men detta förnekas allt mer när IS [...] tar tåten i att rättfärdiga och genomför dessa attacker.”

Prins Hassan av Jordanien och forskaren Ed Kessler vädjar till muslimer och judar om dialog mellan religionerna.

Starta hösten med kaffe och psalmdopp!

Boka in en dag på någon av följande orter i din närhet:

SIBBO TI 6.9

i **Församlingshemmet**

13 Bokförsäljningen öppnar
18 Kaffeservering
19 Psalmkväm, *Sång i Guds värld*, programkväll

POJO ON 7.9

i **Församlingshemmet**

13 Bokförsäljningen öppnar
18 Kaffeservering
19 Psalmkväm, programkväll

PARGAS TO 8.9

i **Församlingshemmet**

13 Bokförsäljningen öppnar
18 Kaffeservering
19 Psalmkväm, programkväll

MARIEHAMN TO 22.9

i **Margaretagården**

13 Bokförsäljningen öppnar
18 Kaffeservering
19 Psalmkväm, programkväll

Nu blir det stor psalmfest!

Fontana Media och Församlingsförbundet åker på turné med bokbord och program. Tillsammans med sju församlingar bjuder vi till fest för alla som är nyfikna på en ny finlandssvensk kulturskatt: psalmboken med det splitternya tillägget **Sång i Guds värld**.

Bokförsäljning blir det nästan hela dagen. Allt från *Himmel och jord*, det uppdaterade läromedlet i religion, Patrik Hagmans *Söndagsskola för vuxna*, Tommy Hellstens nya bok *När allting faller på plats*, barnböcker och nyttigt terminsmaterial för både föräldrar, lärare, präster och barn- och ungdomsarbetsledare trängs i våra hyllor.

På kvällen brakar **Psalmvämet** loss med lokala krafter, melodikryss och musikaliskt smått och gott.

Se hit alla lärare!

Kom och bekanta er med den nya versionen av **Himmel och jord – Religion för åk 1–6**. Den är grundligt omarbetad enligt den nya läroplanen. Lärarhandledningarna kommer i elektronisk form inom kort. Priser och närmare info på www.fontanamedia.fi/aktuellt/8-Himmel-och-jord.htm

Dessutom finns nu en alldeles **ny psalmbok** med 147 nya psalmer och ett fräscht omslag i fyrfärg! I tillägget finns rikligt med psalmer som passar för barn och ungdomar. Den tidigare blåa skolpsalmboken är slutsåld och utgår ur sortimentet.

Vi ses på vår höstturné!

PSALM. En metrisk och strofisk kyrkvisa, främst avsedd att framföras kollektivt.

SAMKVÄM. Sammankomst, enklare festlig tillställning.

PSALMKVÄM. Vår egen blandning av bägge och en skvätt kaffe till. Hoppas den smakar!

Definition (Wikipedia)

Gilla Fontana Media på Facebook – håll dig uppdaterad om de nya psalmerna!

Kalle Sällström är verksamhetsledare på Församlingsförbundet

May Wikström är chef-redaktör för Kyrkpressen och vd för Fontana Media

Psalmkryss på samlingen!

